

به نام خداوند بخشنده ی مهربان

خطبه ی جمعه- خطبه ۰۳۴۰ : خ ۱ - رمضان ۳ (دعاء شب قدر) ، خ ۲ - چه زمانی دعا کنید؟.

خطبه ی نخست:

سپاس خداوند را و سپاس و سپاس دگر بار او را که ما را هدایت نمود و خودمان هدایت نمی شدیم اگر او ما را هدایت نمی کرد. و توفیق و توکل و توسل تنها به او است. و گواهی می‌دهم که معبودی جز الله نیست، یگانه است و شریک ندارد. به نشانه ی اقرار به خداوندی اش و تحقیر کسانی که او را انکار کرده و به او کفر ورزیده اند. و گواهی می‌دهم که سرورمان محمد صلی الله علیه و آله وسلم رسول او، تا چشمی ببیند و گوشی بشنود [تا پایان حیات]، سرور مخلوقات و بشریت خواهد بود. پروردگار! تا روز قیامت درود، سلام و برکت بفرست بر سرورمان محمد و بر خاندان و یارانش و نسل او و کسی که محبت او در دل دارد و کسی که از او پیروی کند.

پروردگارا، ما را علمی نیست جز آن چه به ما آموختی، به راستی که دانا و باحکمتی، بار الها، آن چه به سود ماست، به ما بیاموز و از آن چه به ما آموختی، به ما منفعت برسان و بر علم ما بیفزای، حق را به ما حق بنما و توفیق پیروی از آن را نصیبمان گردان و باطل را به ما باطل بنما و توفیق اجتناب از آن را به ما ارزانی کن و ما را از کسانی بگردان که سخن را می‌شنوند و از بهترینش پیروی می‌کنند و با رحمت خود ما را در زمره ی بندگان نیکوکار قرار ده.

دعا مغز عبادت است :

برادران گرامی، اندکی پیش از رمضان درباره ی رمضان سخن گفتیم و پس از آن درباره ی قرآن و پس از آن جنگ بدر و انفاق سخن گفتیم و شب قدر باقی ماند. در شب قدر انسان به خداوند عزیز متمایل می شود و دعا مغز این روی آوردن و راز آن است. امام احمد در مسند خود روایت می کند که:

((لَيْسَ شَيْءٌ أَكْرَمَ عَلَى اللَّهِ تَعَالَى مِنَ الدُّعَاءِ))

((هیچ چیز از دعا برای خداوند متعال گرامی تر نیست))

[احمد از ابوهریره]

شما زمانی که خداوند را می خوانید و در والاترین درجات عبودیت هستید تنها زمانی نزد خداوند والایی بخشیده می شوید که بنده باشید. هر گاه بندگی را محقق نمودید در پله ی ترقی نزد خداوند ارتقا می یابید. و زمانی که خداوند را بخوانید و نیاز خود را به او بگویید و نماز شب خود را برای

او بدانید و نعمت آفرینش خود را از او بدانید و نعمت کمک و هدایت را از او بدانید و اگر تمام الطاف الهی را در قالب شاعری از خداوند بدانید در این صورت شما در مقام بندگی هستید و اگر به خداوند متمایل شدید و دعا کردید در یکی از والاترین درجات بندگی هستید. بنابراین امام احمد در مسند خود روایت می کند:

((لَيْسَ شَيْءٌ أَكْرَمَ عَلَى اللَّهِ تَعَالَى مِنَ الدُّعَاءِ))
((هیچ چیز از دعا برای خداوند متعال گرامی تر نیست))

[احمد از ابوهریره]

در مصابیح السنه آمده است که پیامبر صلی الله علیه وآله وسلم در روایتی از انس می فرماید:

((الدعاء مخ العبادة))

((دعا مغز عبادت است))

[ترمذی از انس]

شما نماز می خوانید تا با خداوند ارتباط برقرار کنید و روزه می دهید و زکات می پردازید و حج می گزارید تا با خدا ارتباط برقرار کنید. چشم می پوشید، امر به معروف می کنید، نهی از منکر می کنید، و دستورات را اجرا می کنید و از نواهی دوری می کنید تا با خداوند ارتباط خوبی برقرار کنید. شما هر وقت خداوند را بخوانید در بهترین و متین ترین حالت ارتباط با او هستید. دعا اسلحه ی مومن است. زمانی که خداوند خالق هستی و آفریننده ی بزرگ و پروردگار مهربان را می خوانید. شما را یاری می کند و گام های شما را استوار می سازد و یاری می نماید و از شما حمایت می کند و درخواست هایتان را به شما عطا می نماید. آیا در حدیث قدسی و حدیث شریف نبوی نشنیده اید که می فرماید:

((إذا كان ثلث الليل الأخير نزل ربكم إلي السماء الدنيا فيقول : هل من تائب فأتوب عليه ؟ هل من سائل فأعطيه ؟ هل من مستغفر فأغفر له ؟ هل من طالب حاجة فأقضيها له ؟ حتى يطلع الفجر))
((هر گاه خداوند در یک سوم پایانی شب به آسمان دنیا فرود می آید می فرماید: آیا توبه کننده ای هست که توبه اش را بپذیرم؟ آیا درخواست کننده ای هست که درخواست او را اجابت کنم؟ آیا آمرزش طلبی هست که او را بیامرزم؟ آیا نیازمندی هست که نیازش را برآورده نمایم؟ تا این که پگاه می دمدم))

[احمد از ابوهریره]

آیا به خدا نیازی ندارید؟ آیا لیست درخواستی از خدا ندارید؟ خداوند را بخوانید. خدا را بخوانید تا شناخت و محبت شما به او بیشتر شود.

خداوند میان انسان و قلب او قرار می گیرد :

بنابر این در مصابیح السنه آمده است دعا مغز عبادت است ولی برادران گرامی به قرآن بازگردیم
خداوند چه می گوید؟ می فرماید:

﴿ وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ ﴾

(و هرگاه بندگان من از تو در باره من بپرسند [بگو] من نزدیکم)

[بقره: ۱۷۶]

از شما به شما نزدیک تر است. میان انسان و قلب او قرار می گیرد. خداوند می فرماید:

﴿ وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ ﴾

(و هرگاه بندگان من از تو در باره من بپرسند [بگو] من نزدیکم)

[بقره: ۱۷۶]

آیا او را نزدیک یا دور می بینید؟ آیا او را در آسمان می بینید؟ با این که خداوند متعال می فرماید :

﴿ وَهُوَ الَّذِي فِي السَّمَاءِ إِلَهٌ وَفِي الْأَرْضِ إِلَهٌ ﴾

(و اوست که در آسمان خداست و در زمین خداست)

[زخرف: ۸۴]

آیا مفهوم این سخن خداوند متعال را چشیده اید:

﴿ وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴾

(و هر کجا باشید او با شماست و خدا به هر چه می کنید بیناست)

[حدید: ۴]

خداوند متعال می فرماید :

﴿ مَا يَكُونُ مِنْ نَجْوَى ثَلَاثَةٍ إِلَّا هُوَ رَابِعُهُمْ وَلَا خَمْسَةٍ إِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ وَلَا أَدْنَى مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْثَرَ إِلَّا هُوَ مَعَهُمْ أَيْنَ مَا كَانُوا ﴾

(هیچ گفتگوی محرمانه ای میان سه تن نیست مگر اینکه او چهارمین آنهاست و نه میان پنج تن
مگر اینکه او ششمین آنهاست و نه کمتر از این [عدد] و نه بیشتر مگر اینکه هر کجا باشند او با
آنهاست)

[مجادله: ۷]

هر جا هستید با شما است بنابر این می فرماید :

﴿ وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ ﴾

(و هرگاه بندگان من از تو در باره من بپرسند [بگو] من نزدیکم)

[بقره: ۱۷۶]

باید نزدیک بودن او را احساس کنید. مقام احساس این است که خداوند را طوری عبادت کنید که گویا او را می بینید و اگر او را نمی بینید او شما را می بیند. ای موسی آیا دوست داری با تو همنشین شوم؟ گفت: چگونه ای پروردگار، تو پروردگار جهانیان هستی! فرمود: آیا نمی دانی که من همنشین کسی هستم که مرا یاد می کند و هر جا بنده ام مرا بخواند مرا می یابد و اگر بخواهید با پروردگارتان سخن بگویید نماز بخوانید و با او ارتباط برقرار کنید و نماز به پا دارید. و بگویید: سپاس خداوند جهانیان را. و اگر می خواهید او با شما سخن گوید قرآن بخوانید.

اخلاص در دعا :

برادران گرامی خداوند می فرماید:

﴿وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ﴾

(و هرگاه بندگان من از تو در باره من بپرسند [بگو] من نزدیکم و دعای دعاکننده را به هنگامی که

مرا بخواند اجابت می کنم)

[بقره: ۱۷۶]

انسان گاهی دعا برایش عادت می شود. در حقیقت به زید یا عبید اعتماد می کند و امیدش را به فلانی می بندد. آرزوهایش را به فلانی منوط می کند. و به حکم عادت دعا می کند. به خاطر مسلمان زادگی و رشد یافتن در قالب یک مسلمان و رفت و آمد به مسجد دعا می کند. دستورات خداوند را یاد گرفته و بنابراین دعا می کند. اما در حقیقت متکی به فلانی است و به فلان نفر اعتماد می کند. آرزوهایش را در گرو زید می داند و کاخ شکوهمند خود را با اعتماد به عبید بنا می کند. خداوند می فرماید:

﴿ وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ ﴾

(و هرگاه بندگان من از تو در باره من بپرسند [بگو] من نزدیکم)

[بقره: ۱۷۶]

آیا او را نزدیک می بینید. خداوند می فرماید :

﴿أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ﴾

(و دعای دعاکننده را به هنگامی که مرا بخواند اجابت می کنم)

[بقره: ۱۷۶]

یعنی عملاً مرا بخواند و به من توجه کند و آرزوهایش را به من ببندد و آرزوهایش را از انسان ها بردارد و به الله متمایل شود و اعتماد داشته باشد که خداوند او را می شنود و بر اجابت دعای او توانا است و با او است و او را دوست دارد و خداوند به خاطر لطف به او وی را آفریده است و می فرماید:

﴿وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ﴾

((و هرگاه بندگان من از تو در باره من بپرسند [بگو] من نزدیکم و دعای دعاکننده را به هنگامی که مرا بخواند اجابت می کنم))

[بقره: ۱۷۶]

هرگاه نیازی داشتید و از چیزی ترسیدید و هر گاه دل به چیزی بستید خداوند را بخوانید و نیازتان را از او بخواهید . خداوند دوست دارد بنده اش از او بخواهد که اگر بند کفشش باز شد او برایش ببندد. سیدنا زکریا چنان که خداوند می فرماید:

﴿إِذْ نَادَى رَبَّهُ نِدَاءً خَفِيًّا﴾

(آنگاه که [زکریا] پروردگارش را آهسته ندا کرد)

[مریم : ۳]

ترسید پس از وی برادرانش نابود شوند و بنابراین از خداوند پسری خواست در حالی که او و همسرش کهنسال شده بودند. خداوند فرمود:

﴿وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ﴾

(و هرگاه بندگان من از تو در باره من بپرسند [بگو] من نزدیکم و دعای دعاکننده را به هنگامی که مرا بخواند اجابت می کنم)

[بقره: ۱۷۶]

ولی باید او را نزدیک ببینید. باید در دعای خود مخلص باشید. نه اینکه خداوند را با زبانتان بخوانید و با قلب به زید یا عبید متمایل باشید. می فرماید :

﴿أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ﴾

(و دعای دعاکننده را به هنگامی که مرا بخواند اجابت می کنم)

به خاطر اینکه برایشان اجابت کنم. و درخواستشان را به آنان بدهم پس به من پاسخ دهند. می فرماید:

﴿ادْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ﴾

(پروردگار خود را به زاری و نهانی بخوانید که او از حدگذرندگان را دوست نمی دارد)

[اعراف : ۵۵]

شخصی که به خداوند بی حرمتی می کند خداوند به او پاسخ نمی دهد و در نتیجه او را دوست ندارد و دعایش را مستجاب نمی نماید. خداوند می فرماید:

﴿ادْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ﴾

(پروردگار خود را به زاری و نهانی بخوانید که او از حدگذرندگان را دوست نمی دارد)

[اعراف : ۵۵]

ای سعد روزی ات را پاک گردان تا مستجاب الدعوه بشوی. اگر روزی تان را پاک نکنید متجاوز خواهید بود. با تقلب، احتکار، دروغ، جعل نام تقلبی کالا مرتکب تعدی به اموال مردم شده اید. هر دروغ، جعل یا توصیف یا تقلب یا گرانفروشی یا افزایش مدت زمان همه ی این موارد تعدی به اموال مردم است. اگر به حقوق مردم تجاوز کردید خداوند شما را دوست ندارد و در نتیجه دعایتان مستجاب نمی شود. خداوند می فرماید:

﴿ادْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ﴾

(پروردگار خود را به زاری و نهانی بخوانید که او از حدگذرندگان را دوست نمی دارد)

[اعراف : ۵۵]

می فرماید :

﴿وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي﴾

(و هرگاه بندگان من از تو در باره من بپرسند [بگو] من نزدیکم و دعای دعاکننده را به هنگامی که مرا بخواند اجابت می کنم پس [آنان] باید فرمان مرا گردن نهند)

[بقره: ۱۷۶]

تا دستور مرا اجرا کنند. تا حلال و حرام را رعایت کنند. تا در حدود خداوند بایستند و دستورات خداوند را پایبند باشند و این معنای این سخن خداوند است که پاسخ مرا بدهند .

توسل به غیر خداوند شرک نابخشودنی:

اما سؤال مهم، چرا مردم اوامر الهی را رعایت نمی کنند؟ پاسخ ساده است: زیرا آنان او را نمی شناسند. اگر بدانند همه چیز در اختیار او است و تمام سرنوشت و تمام اعضا و تمام نیازها و تمام مسائل پیرامونی و تمام افراد پیرامون آنان همه در اختیار او است پاسخ او را می دادند. انسان چرا به

غیر خداوند متمایل است؟ زیرا فکر می کند این طرف می تواند او به او نفع یا زیانی برساند و ببخشد و بگیرد و یا او را بالا برد با خوار کند و یا چیزی به او بدهد. اما اگر حقیقت موکد بر یگانگی خداوند را بداند و این که هیچ والایی بخشی و هیچ خوارکننده ای و هیچ بخشنده و گیرنده و عزت بخش و خوار کننده و سخت گیرنده و آسان کننده ای جز خداوند وجود ندارد در این صورت آرزوهایش از دیگران قطع و به شکل قطعی و ضروری و حتمی به خداوند تمایل پیدا می کند. بنابراین بندگان بهتر از توحید نیاموخته اند و پایان علم توحید است. محتوای رسالت های پیامبران همه چنان که خداوند می فرماید:

﴿ وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوْحِي إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ ﴾

(و پیش از تو هیچ پیامبری نفرستادیم مگر اینکه به او وحی کردیم که خدایی جز من نیست پس مرا بپرستید)

[انبیاء: ۲۵]

به محض این که به غیر خداوند تکیه کنید و خواسته ها را از او بخواهید و از غیر او بترسید شما خداوند را نشناخته اید. در ایمان شما شکاف بزرگی وجود دارد. در ایمان شما نقص خطرناکی وجود دارد. تا زمانی که با خداوند شریکی قائل باشید و غیر خداوند را در زندگی خود موثر بدانید این ها شرک خفی است و از شرک خفی و جلی به خداوند پناه می بریم. دو روز پیش مثالی زدم و یک آیه ی قرآنی را با لطف خداوند تفسیر می کردم:

﴿اللَّهُ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ﴾

(مسلم خدا این را که به او شرک ورزیده شود نمی بخشد و غیر از آن را برای هر که بخواهد می بخشد)

[نساء: ۸۴]

اگر شما مجبور باشید پس چند ساعت در یک شهر باشید و به ایستگاه قطار رفتید شاید ده ها اشتباه مرتکب شوید. می توانید بایستید. می توانید بنشینید. می توانید در سمت حرکت قطار بنشینید. می توانید بر عکس مسیر بنشینید. سرگیجه می گیرید. می توانید در مسیر حرکت بنشینید. می توانید بلیط درجه یک رزو کنید و به اشتباه به کوپه ی درجه ی دو بروید. این ها اشتباه است. اما اشتباهی که بخشیده نمی شود این است که به کوپه ای بروید که به قطار متصل نیست. به واگن و کوپه ی ایستاده ای بروید. اشتباهات شما در قطار در حال رفتن انجام می شود. به مقصد می رسید و همه چیز تمام می شود. اشتباهات شما در مسیر حرکت به سوی هدف در قطار در حال حرکت قابل بخشش است. ایستاده بودید نشستید. در یک سمت بودید به سمت دیگر رفتید. در واگن درجه دو بودید و بلایت شما

برای واگن درجه یک بوده است. تمام این ها قابل تصحیح است. اما رفتن به کویه ای که به قطار متصل نیست و به این سفر مرتبط نیست در حالی که ایستاده است این اشتباه بخشودنی نیست. یعنی اگر به غیر خداوند متمایل شوید این شرک است. این گناه بخشیده نمی شود. اما اگر به خداوند متمایل شوید شما را می پذیرد و توبه ی شما را می پذیرد و گناهان شما را می آمرزد و درمان می نماید و می بخشد و .. می فرماید:

﴿اللَّهُ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ﴾

(مسلم خدا این را که به او شرک ورزیده شود نمی بخشد و غیر از آن را برای هر که بخواهد می بخشد)

[نساء : ۸۴]

می فرماید :

﴿وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي﴾

(و هرگاه بندگان من از تو در باره من بپرسند [بگو] من نزدیکم و دعای دعاکننده را به هنگامی که

مرا بخواند اجابت می کنم پس [آنان] باید فرمان مرا گردن نهند)

[بقره: ۱۷۶]

برای این که دستور مرا انجام دهند. اما شما هرگز نخواهید توانست مگر در صورتی که او را بشناسید .

ارتباط پاسخ دادن به خدا با ایمان به او:

نکته ی بسیار دقیق وجود دارد وقتی دستور دهنده را بشناسید دستور را اجرا می کنید زیرا اجرای دستور نیاز به یک انگیزه ی درونی دارد. و تنها در صورتی که دستور دهنده بزرگ باشد به اجرای دستور می پردازید. همیشه این مثال را می زنم. اگر دستوری از سوی یک گروه بان به شما داده شود. این دستور بی تاثیر است. هر چقدر رتبه بالاتر برود دستور مورد انتظار است. دستور نزد شما مهم تر می شود. اگر این دستور از بالاترین مقام در ارتش باشد شما به سرعت آن را انجام می دهید. اگر خداوند را بشناسید و بزرگی و کبریا و قدرت و بی نیازی اش را بشناسید و دانستید که او آفریننده است و پرورش دهنده و آفریننده و یگانه و کامل است و تمام امور در اختیار او است و تمام امور به او باز می گردد و ملکوت آسمان ها و زمین به دست او است به طور حتم به او تمایل می یابید و پاسخ او را می دهید. به خاطر این که پاسخ مرا بدهند و به من ایمان آورند ناگزیر باید به من ایمان آورند و پاسخ مرا بدهند و پس از آن شما و پروردگارتان هستیید هر طور می خواهید او را بخوانید و

هر وقت خواستید و در هر موضوعی خواستید بخوانید. مرا بخواهید تا بیاید. اگر مرا یافتید همه چیز را یافته اید و اگر مرا از دست دادید همه چیز را از دست داده اید. من از هر چیزی برایتان محبوب ترم. می فرماید:

﴿وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ﴾

(و هرگاه بندگان من از تو در باره من بپرسند [بگو] من نزدیکم و دعای دعاکننده را به هنگامی که مرا بخواند اجابت می کنم پس [آنان] باید فرمان مرا گردن نهند و به من ایمان آورند باشد که راه یابند)

[بقره: ۱۷۶]

در برخی از احادیث قدسی آمده است که خداوند می فرماید: « هر آفریده ای که به جای یاری جستن از مخلوقات از من یاری بخواهد و اهل آسمان ها و زمین بر او تنگ گرفته باشند من از این میان برای او راه نجاتی قرار می دهم و هر آفریده ای که به دیگر آفریده ها دست یاری بجوید و من این را از نیت او می دانم در زمین جلوی راه او پرتگاه ایجاد می کنم و رحمت آسمانی را از او دریغ می نمایم و زمین را از زیر گام هایش بر می دارم»
برادران گرامی، اگر خداوند با شما باشد چه کسی بر علیه شما است؟ و اگر خداوند بر علیه شما باشد چه کسی با شما است؟ کسی با شما نیست.. اگر خداوند با شما باشد دشمن شما ندانسته و نخواست با شما است. نخواست و نطلبیده به شما خدمت می کند. خداوند او را به تسخیر شما در می آورد. اگر خداوند با شما باشد چه کسی بر علیه شما است؟ اگر بر علیه شما باشد چه کسی با شما است؟

با خدا باش تا خدا با خود ببینی و همه را رها کن و مراقب طمع خویش باش

اگر به تو بخشد که از تو بگیرد وگر بگیرد که بخشد تو را

خودت را خوار او کن پیش از آن که خود خوار خویشتن شوی

برادران گرامی، خداوند در حدیث قدسی می فرماید:

((أَنَا أَعْنَى الشُّرَكَاءِ عَنِ الشِّرْكِ ، مَنْ عَمِلَ عَمَلًا أَشْرَكَ فِيهِ مَعِيَ غَيْرِي تَرَكْتُهُ وَشِرْكُهُ))

((من بی نیازترین شریکان از شرک هستم. هر کس کاری بکند و در آن با من شریک قرار دهد او

و شرک او را رها می کنم))

[مسلم از ابوهریره]

یعنی اگر خداوند را بخوانید و به کسی دیگر دل بندید خداوند از شما و دعایتان بی نیاز است. تنها زمانی پاسخ شما را می دهد که به او متوسل شوید و تنها زمانی دعایتان را مستجاب می کند که روابط زمینی و شرک آلود را ترک کنید و به او تمایل یابید.

کسی که می خواهد نیرومندترین شخص باشد به خداوند توکل کند:

برادران گرامی، در صحیح مسلم از ابوهریره آمده است که گفت: رسول الله صلی الله علیه وآله وسلم فرموده است:

((إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى طَيِّبٌ لَا يَقْبَلُ إِلَّا طَيِّبًا ، وَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى أَمَرَ الْمُؤْمِنِينَ بِمَا أَمَرَ بِهِ الْمُرْسَلِينَ ، فَقَالَ تَعَالَى : يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ كُلُّوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَاعْمَلُوا صَالِحًا إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ وَقَالَ تَعَالَى : يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ [البقرة : ۱۷۲] نَمَّ ذَكَرَ الرَّجُلُ يُطِيلُ السَّفَرَ أَشْعَثَ أَغْبَرَ يَمُدُّ يَدَيْهِ إِلَى السَّمَاءِ : يَا رَبِّ يَا رَبِّ ، وَمَطْعَمُهُ حَرَامٌ وَمَشْرَبُهُ حَرَامٌ وَمَلْبَسُهُ حَرَامٌ ، وَغَدِي بِالْحَرَامِ ، فَأَنَّى يُسْتَجَابُ لِذَلِكَ؟))
((همانا خداوند پاک است و بجز پاکی چیزی را نمی پذیرد و همانا به مؤمنین فرمان داد آنچه را که به پیامبران فرمان داده بود، خداوند متعال می فرماید: ای پیامبران، از چیزهای پاکیزه بخورید و کار شایسته کنید، و باز دوباره می فرماید: ای کسانی که ایمان آورده اید ، از نعمتهای پاکیزه ای که روزی شما کرده ایم بخورید. سپس مردی را یادآور می شود که سفرش دراز است و پراکنده موی و غبارآلود دست به سوی آسمان دراز می کند و می گوید: پروردگارا، پروردگارا، و خوراکش حرام، و آشامیدنش حرام، و پوشاکش حرام است و به حرام تغذیه شده است، با این حال چگونه دعایش مستجاب شود؟))

[مسلم از ابوهریره]

ای برادر مومن آیا می دانید که با دعا از همه ی مردم قوی تر می شوید، چرا؟ زیرا خداوند با شما است و با نافرمانی ناتوان ترین انسان خواهید بود، چرا؟ زیرا خداوند با شما نیست. شما با اطاعت قوی ترین انسان هستید. اگر خواستید قوی ترین انسان باشید به خداوند توکل کنید. و اگر خواستید بی نیازترین انسان باشید به خدا از خودتان بیشتر اعتماد داشته باشید. و اگر خواستید بزرگوارترین انسان باشید تقوای الهی پیشه کنید. از رسول الله صلی الله علیه وآله وسلم روایت است که فرمود:

((لا يقل أحدكم : اللهم اغفر لي إن شئت ، اللهم ارحمني إن شئت ، ليعزم المسألة فإنه لا مكره له))
((یکی از شما نگوید: خدایا اگر خواستی مرا ببخش. خدایا اگر خواستی بر من رحم کن. و بر خواسته ی خود اصرار کند که چیزی نیست که برآوردنش برای خدا سخت باشد))

[متفق علیه از ابوهریره]

گاهی انسان دعایی می کند و می ترسد زیاد بخواهد و انجام نشود. این اشتباه است. این نشناختن خدا است. بار خدایا مرا بیمارز و ببخش و تمام خواسته ام را بده. این طمع است. این اعتماد به لطف خداوند است. تا زمانی که میان شما و خداوند ارتباط قوی نباشد و تمایل به او نباشد و میان شما و خدا خواسته و پاسخ نباشد. روایت می شود که یکی از نیکان دچار گناهی شد که او را نگران کرد. این گناه او را از پروردگارش دور کرد و دل‌تنگ شد و دنیا در چشمانش سیاه شد و او را از خدا دور کرد. پروردگارش به او بی توجهی کرد. گفت: ای پروردگار، و منتظر مجازات بود و منتظر ادب شدن بود. منتظر بود پاسخ این نافرمانی بیاید. گفت: ای پروردگار من نافرمانی کرده ام مرا مجازات نمی کنی؟ به وی الهام شد ای بنده ام تو را مجازات کرده ام و تو نمی دانی. آیا لذت مناجاتم را از تو نگرفتم؟ گران‌بهاترین چیز در زندگی مومن ارتباط با خدا است:

اگر چشمت از حسن ما آنچه دیدند را ببیند از ما رو به دیگری نکردی
اگر گوش هایت سخن نیک ما بشنود لباس تکبر از تن برون کردی و نزد ما آمدی
گر ذره ای طعم محبت چشیدی کشته ی محبت ما را درک همی کردی
گر نسیمی از تقرب ما به تو وزد از شوق تقرب به ما همی مردی
گر روزنی از تجلی ما بر تو تابد تمام هستی را به خاطر ما رها می کردی

نیک ترین چیز در دنیا ارتباط با خدا است :

اگر خداوند را دوست داشته باشید شما برترین انسان هستید. از میان مخلوقات خالق را برگزینید و از میان پیرامونیان خود خداوند سبحان را انتخاب کنید. به او تمایل یابید. پیامبر صلی الله علیه وآله وسلم چه می فرماید؟ اگر از میان بندگان دوستی بر می گزیدم ابوبکر بود ولی برادر و دوست به خاطر خدا. خداوند دوست است. او یاری گر و محبوب و مهربان است. کسی که خدا را بشناسد دیگران را رها می کند. ای فرزند آدم مرا بخواه تا بیابی و اگر یافتی همه چیز را یافته ای، و اگر خدا را از دست دادید همه چیز را از دست داده اید. و من از هر چیزی برای شما محبوب ترم. همه ی آسمان ها و زمین را برای تو آفریده ام پس خودت را خسته نکن و تو را به خاطر خودم آفریده ام پس بازی نکن. به حق خودم بر تو سوگند که خودت را مشغول آنچه برایت تضمین کرده ام نکن و آنچه بر تو فرض نموده ام را رها نکن. آسمان ها و زمین را برایت آفریده ام. و از آفرینش آن خسته نشده ام. آیا از فرستادن یک تکه نان در هر لحظه برایت ناتوانم؟ تو نسبت به من فریضه ای داری و من روزی ات را می دهم. اگر در فرض من نافرمانی کنی در روزی ات با تو مخالفت نمی کنم و به عزت و جلالم سوگند اگر به روزی ات راضی نباشی دنیا را بر تو مسلط کنم تا در آن مانند وحوش در بیابان

بدوی و از آن تنها روزی ات به تو نرسد و من به تو توجهی نمی کنم و نزد من منفور هستی. تو می خواهی و من می خواهم. اگر خواسته های مرا انجام دهی هر چه خواهی به تو دهم. و اگر در آنچه از تو می خواهم فرمان نبری در آنچه خواهی تو را خسته کنم. سپس آنچه من خواهم همان شود. برادران گرامی، اهل دنیای بینوا که به دنیا آمدند و رفتند و بهترین چیز را در آن نچشیدند. بهترین چیز در دنیا ارتباط با خدا است. احساس کنید خداوند شما را دوست دارد. با شما است. در پناه و حمایت او هستید. احساس کنید به راه راست می روید. و به روش درست حرکت می کنید. احساس کنید این دنیا گذرا است و جای ماندن نیست و دنیا به آخرتی خواهد انجامید که نعمت های جاودان دارد.

وجوب ایمان به حکمت خداوند و اینکه همه چیز در اختیار او است :

برادران گرامی، ما از هر مومنی این سوال را داریم. یکی به شما می گوید: من دعا کردم ولی قبول نشد! این مورد را برایم توضیح دهید؟ آیا خداوند نفرموده است:

﴿ وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ ﴾

(و پروردگارتان فرمود مرا بخوانید تا شما را اجابت کنم)

[غافر: ۶۰]

من او را خواندم اما مستجاب نشد .

برادران گرامی در حدیث شریف آمده است:

((إِنَّ رَبَّكُمْ حَيٌّ كَرِيمٌ . يَسْتَحْيِي مَنْ عَبْدَهُ أَنْ يَرْفَعَ إِلَيْهِ يَدِيهِ ، فَيَرُدُّهُمَا صِفْرًا - أَوْ قَالَ - خَائِبَتَيْنِ))

((پروردگارتان با حیا و بزرگواری است. از بنده اش شرم دارد که دستش را بالا برد و دستانش را

خالی بیا. بدون پاسخ برگرداند))

[ابن ماجه از سلمان]

خداوند مهربان، توانا است و شما را دوست دارد و دلیل: «کسانی که مرا یاد می کنند با من دوست هستند. کسانی که مرا سپاس می کنند برایشان نعمت می افزایم. و کسانی که مرا نافرمانی می کنند آنان را از رحمت خود ناامید نمی کنم. اگر توبه کنند من دوست آنانم و اگر توبه نکنند من پزشک آنانم. آنان را به مصیبت ها می آزمایم تا از گناهان پاکشان نمایم. نیکی نزد من ده برابر است و بدی ها یک برابر و من می بخشم و نسبت به بنده ام از مادرش به او مهربان ترم».

اگر خداوند برایتان مستجاب ننمود یقین بدانید که چیزی که از او خواستید به نفع شما نبوده و او بخشنده است و بر هر چیزی توانا است و مهربان دانا است. چیزی که خواستید مناسب شما نبوده است

و حکمت نبوده به شما داده شود. از بندگانم کسانی اند که تنها فقر شایسته ی آنان است. اگر او را بی نیاز کنم دینش نابود می شود. این شخص به همین مقدار اموال پایبند است و اگر میزان دارایی اش افزون شود نافرمان می شود و فساد می کند و من به او آگاهم. بنابراین مرا می خواند و من اجابت نمی کنم. و برخی از بندگانم فقط بی نیازی شایسته ی آنان است و اگر او را نیازمند نمایم دینش را نابود می کند. خداوند متعال می فرماید:

﴿وَعَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئاً وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَعَسَى أَنْ تُحِبُّوا شَيْئاً وَهُوَ شَرٌّ لَكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾
(بسا چیزی را خوش نمی دارید و آن برای شما خوب است و بسا چیزی را دوست می دارید و آن برای شما بد است و خدا می داند و شما نمیدانید)

[بقره : ۲۱۶]

آیا تسلیم نمی شوید؟ آیا آفریننده ی هستی حکیم نیست؟ آیا ایمان ندارید هر رویدادی را خداوند اراده کرده است و همه چیزی را که خداوند اراده کرده اتفاق می افتد. اراده ی خداوند به حکمت مطلق بستگی دارد و حکمت مطلق به خیر مطلق مربوط است؟ خداوند می فرماید:

﴿قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكِ الْمُلْكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَاءُ وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَاءُ وَتُعْزِزُ مَنْ تَشَاءُ وَتُذِلُّ مَنْ تَشَاءُ بِيَدِكَ الْخَيْرُ إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾

(بگو بار خدایا تویی که فرمانفرمایی هر آن کس را که خواهی فرمانروایی بخشی و از هر که خواهی فرمانروایی را باز ستانی و هر که را خواهی عزت بخشی و هر که را خواهی خوار گردانی همه خوبیها به دست توست و تو بر هر چیز توانایی)

[آل عمران : ۲۶]

اگر خداوند را بخوانید و برایتان اجابت نکرد بدانید که اجابت نکردن به نفع شما است و اگر پرده برداشته شود واقعیت را قبول خواهید کرد :

((إِنَّ رَبَّكُمْ حَيٌّ كَرِيمٌ . يَسْتَحْيِي مِنْ عَبْدِهِ أَنْ يَرْفَعَ إِلَيْهِ يَدَيْهِ ، فَيَرُدَّهُمَا صِفْراً - أَوْ قَالَ - خَائِبَتَيْنِ))
((پروردگارتان با حیا و بزرگواری است. از بنده اش شرم دارد که دستش را بالا برد و دستانش را خالی بیا- بدون پاسخ برگرداند))

[ابن ماجه از سلمان]

در حدیثی دیگر، پیامبر صلی الله علیه و آله وسلم در روایت ابن مسعود می فرماید :

((ما هو آت قريب إلا أن البعيد ما ليس بآت ، لا يعجل الله لعجلة أحد ، ولا يخف لأمر الناس ، ما شاء الله لا ما شاء الناس ، يرید الله أمرا ، ويرید الناس أمرا ، ما شاء الله كان ، ولو باعده الناس ، ولا

مقرب لما باعده الله ، ولا مبعد لما قرب الله ، ولا يكون شيء إلا بإذن الله))
 ((هر چند بیاید نزدیک است به جز دور که نمی آید. خداوند به خاطر شتاب کسی شتاب نمی کند و از امور مردم نمی ترسد هر چه خدا بخواید و نه هر چه مردم بخواهند. خداوند چیزی بخواید و مردم چیزی بخواهند. هر چه خدا بخواید همان شود هر چند مردم آن را نخواهند و هر چه خدا نخواهد کسی نمی تواند انجام دهد و هر چه خدا بخواید کسی نمی تواند مانع شود و هر چه هست به اذن و اراده ی او است))

[شعب الایمان از ابن مسعود]

و بشنوید حدیث رسول الله صلی الله علیه وآله وسلم :

((إن الله ليحمني صفيّة من الدنيا كما يحمي أحدكم مريضه من الطعام))
 ((خداوند دوستانتش را از دنیا حمایت می کند مانند آنکه یکی از شما که مراقبت غذای بیمارتان هستید))

و در روایتی دیگر آمده است :

((إن الله يحمي صفيّة من الدنيا كما يحمي الراعي الشفيق غنمه من مراتع الهلكة))
 ((خداوند دوستانتش را نسبت به دنیا مراقبت می کند مانند چوپان دلسوزی که گوسفندانش را از مراتع نابود کننده، محافظت می کند))

[بیهقی از حذیفة]

دوست دارد به مهربانی و حکمت و تقدیر و قدرت او بر همه چیز ایمان داشته باشید.

دعا به خاطر التماس، خواری و توبه و پابندی:

برادران گرامی؛ پرسشی دیگر به ذهن خطور می کند. اگر خداوند دانا و بینا و شنونده است و بنده اش را نیازمند می بیند، چرا پاسخ خواسته اش را نمی دهد؟ اینجا یک مساله است. خداوند وقتی بنده اش را منافق و متوجه دیگران و بی خبر و متساهل و منحرف و نافرمان ببیند باید او را درمان کند. برخی از سختی ها را بر او می فرستند. می فرماید: مرا بخوان. وقتی بنده خدایش را بخواند و این سختی ها از او برداشته شود بنده چه احساسی دارد؟ احساس می کند خدا او را می شنود و دعایش را اجابت می کند. پس از دعا و پاسخ دعا چه چیزی به این بنده اضافه می شود؟ محبت بیشتری به او داده می شود. علم بیشتری کسب می کند. شناخت او به خدا بیشتر می شود. محبت او به خدا افزایش می یابد. در هر مرتبه ای باشید و خداوند خواسته شما را به مرتبه ی دیگر منتقل نماید به شما می فرماید: مرا بخوان، مشکل اینجا است. می خوانید و مشکل برطرف می شود. شناخت شما بیشتر

می شود که او شنونده و بینا و توانا و بی نیاز است و محبت شما به او بیشتر می شود. مبارک است نام خداوند با شکوه بزرگوار. دلیل آن این است که خداوند می فرماید:

﴿ وَنُذِيقَنَّهُمْ مِنَ الْعَذَابِ الْأَدْنَى دُونَ الْعَذَابِ الْأَكْبَرِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴾

(و قطعاً غیر از آن عذاب بزرگتر از عذاب این دنیا [نیز] به آنان می‌چشانیم امید که آنها [به خدا] بازگردند)

[سجده: ۲۱]

یک انحراف اتفاق افتاده است و کوتاهی و نافرمانی شده است. خداوند برخی از سختی‌ها را به او می‌رساند. و می‌فرماید: مرا بخوان. از تمام نافرمانی‌ها توبه کرده است. پروردگارش را خوانده است. خداوند بدی‌ها را از او دور کرده است. او احساس تقرب کرده است. احساس محبت می‌کند. احساس کرده است که خداوند را بیشتر می‌شناسد دلیلی دیگر خداوند می‌فرماید:

﴿ فَأَخَذْنَاَهُمْ بِالْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ لَعَلَّهُمْ يَتَضَرَّعُونَ ﴾

(و آنان را به تنگی معیشت و بیماری دچار ساختیم تا به زاری و خاکساری درآیند)

[انعام: ۴۲]

به این معنا که دعا به خاطر التماس و خواری و توبه و پابندی و شناخت و محبت است.

((اغتموا الدعاء عند الرقة فإنها رحمة))

((دعا را هنگام ترحم و رقت قلب غنیمت بشمارید که این یک رحمت الهی است))

[ذیلی از ابی بن کعب]

اهمیت دعا :

موضوع پایانی، پیامبر صلی الله علیه وآله وسلم می‌فرماید:

((لن ينفع حذر من قدر ، ولكن الدعاء ينفع مما نزل ، ومما لم ينزل ، فعليكم بالدعاء عباد الله))

((احتیاط نمی‌تواند در مقابل تقدیر سودمند افتد ولی دعا می‌تواند در ارتباط با آنچه فرود آمده یا

نیامده، مفید واقع گردد، پس بر شما باد دعا کردن ای بندگان خدا))

[ابو یعلی از معاذ بن جبل]

شخصی متخصص بیماری‌های معده است اگر تمام علم خود را در برنامه‌ی غذایی‌اش به کار گیرد و خداوند بخواهد او را با معده‌اش بیازماید با وجود تخصص و الایش و توجه دقیقش شاید به بیماری معدوی دچار شود و علم او هیچ سودی برایش نداشته باشد یعنی هوش و ذکاوت انسان او را در برابر تقدیر الهی حفظ نکند. ذکاوت، تجربه، علم، اطلاعات، انرژی و برنامه‌ریزی‌هایش تمام این‌ها در

مقابل خداوند بی نتیجه است. اما چه چیزی در مقابل خداوند به شما سود می رساند؟ اینکه با او باشید، اگر با او نباشید و تمام توجه ها را مبذول کنید و تمام اسباب را استفاده کنید و تمام توجیهاات را انجام دهید و در ایجاد تمام برنامه های مثبت تلاش کرده باشید ناگزیر باید تقدیر الهی بیاید و باید تربیت انجام شود و اگر پروردگارتان بخواهد کاری بکند عقل تمام خردمندان را از آنان می گیرد. عقل شما، تجربه تان و هوشتان کجا است؟ هوشیاری تان و تجربه و برنامه ریزی هایتان نمی تواند مانع پروردگاران شود. نباید اسباب را بگیری و خدا را فراموش کنید، خیر، باید نگران همان نقطه ی امن خود باشد و ترس از تقدیر هیچ سودی ندارد ولی اگر به درگاه او دعا کنید برایتان سودمند است. دعا در آنچه واقع شده و نشده تاثیر دارد. پس ای بندگان خدا باید دعا کنید. اینکه با تجربه، علم، تخصص، مال، سلامتی، قدرت، نیرویتان از خداوند بی نیازی بجوید این تقدیر از همان محل امن بر شما وارد می شود. اما اگر او را خواندید شما بنده ی او هستید:

تنها ابزار من به سوی تو نیاز من به توست و با نیاز به تو نیاز خودم را برطرف می کنم.
تنها چاره ی من کوبیدن درب توست و اگر تو مرا رد کنی کدامین درب را بزنم؟

خداوند می فرماید :

﴿إِنَّ الْإِنْسَانَ خُلِقَ هَلُوعًا * إِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ جَزُوعًا * وَإِذَا مَسَّهُ الْخَيْرُ مَنُوعًا * إِلَّا الْمُصَلِّينَ﴾

(به راستی که انسان سخت آزمند [و بی تاب] خلق شده است * چون صدمه ای به او رسد عجز و لابه کند * و چون خیری به او رسد بخل ورزد * غیر از نمازگزاران)

[معارف : ۱۹-۲۲]

((لن ینفع حذر من قدر ، ولكن الدعاء ینفع مما نزل ، ومما لم ینزل ، فعلیکم بالدعاء عباد الله))
((احتیاط نمی تواند در مقابل تقدیر سودمند افتد ولی دعا می تواند در ارتباط با آنچه فرود آمده یا نیامده، مفید واقع گردد، پس بر شما باد دعا کردن ای بندگان خدا))

[ابو یعلی از معاذ بن جبل]

التماس به درگاه خدا در حالت سختی و آسانی:

ایشان صلی الله علیه وآله وسلم می فرماید:

((تضرعوا إلى الله في الرخاء ، فإن الله تعالى قال : من دعاني في الرخاء وفي الشدة أجبتة ، ومن سألني أعطيتة ، ومن تواضع إلي رفعتة ، ومن تواضع رحمته ، ومن استغفرني غفرت له))
((در آسانی به درگاه الهی التماس کنید. خداوند متعال می فرماید: کسی که در آسانی و سختی مرا

بخواند او را دوست دارم و هر کس از من بخواهد به او می بخشم و کسی که فروتنی کند او را والایی می بخشم و کسی که فروتنی کند او را می بخشم و کسی که آمرزش طلبد او را می آمرزم)) در آسانی شما او را می شناسید و اگر او را در سختی بخوانید و به او نیازمند باشید اما شناخت شما از او کم است. اگر در آسانی او را بخوانید این نشان شناخت شما از او است و اگر در سختی او را بخوانید شما به او نیازمند هستید و در هر حال این پذیرفتنی است. پیامبر صلی الله علیه وآله وسلم می فرماید:

((ليسأل أحدكم ربه حاجته كلها حتى يسأله شسع نعله إذا انقطع))

((هر کس از شما باید نیازش را از پروردگارش بخواهد حتی اگر بندهای کفشش باز شود آن را از خداوند بخواهد))

[ابن حبان از انس]

اصرار در دعا :

ایشان صلی الله علیه وآله وسلم می فرماید:

((إن الله تعالى يحب الملحين في الدعاء))

((همانا خدا اصرار کنندگان در دعا را دوست دارد))

[حکیم ابن عدی در الکامل و بیهقی در شعب الإیمان از عائشه]

دم درب خانه ی یکی از دوستان محبوب خودتان رفته اید. درب را می زنید. پاسخی داده نمی شود. باز می گردید؟! خیر، اولین ضربه و دومین ضربه شاید نماز بخواند و یا برای قضای حاجت رفته باشد شاید در آشپزخانه باشد:

((إن الله تعالى يحب الملحين في الدعاء))

((همانا خدا اصرار کنندگان در دعا را دوست دارد))

[حکیم ابن عدی در الکامل و بیهقی در شعب الإیمان از عائشه]

چه زیبا است صبوری که نیاز خواسته اش را می یابد و کسی که بر کوبیدن درب اصرار دارد تا این که وارد می شود.

((إن الله تعالى يحب الملحين في الدعاء))

((همانا خدا اصرار کنندگان در دعا را دوست دارد))

[حکیم ابن عدی در الکامل و بیهقی در شعب الإیمان از عائشه]

و گفته شده است: ای رسول خدا کدام دعا بیشتر شنیده می شود؟ فرمود: در دل شب. خداوند فرموده است:

﴿كَانُوا قَلِيلاً مِنَ اللَّيْلِ مَا يَهْجَعُونَ * وَبِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ﴾

(و از شب اندکی را می غنودند * و در سحرگاهان [از خدا] طلب آمرزش میکردند)

[ذاریات : ۱۷-۱۸]

پیامبر صلی الله علیه وآله وسلم نزد علی بن ابی طالب رفت و او داشت دعا می کرد و می گفت: خدایا بر من رحم کن. ایشان با دست بر پشت شانه های علی زد و فرمود: ای علی عمومی دعا کن نه خصوصی. میان خصوصی و عمومی مانند آسمان و زمین تفاوت است.

از زهری روایت است که گفت: ابوسلمه بن عبدالرحمن به من خبر داد که ابوهریره گفته است :

((قام رسول الله صلى الله عليه وسلم في صلاة وقمنا معه ، فقال أعرابي وهو في الصلاة : اللهم

ارحمني ومحمداً ، ولا ترحم معنا أحداً ، فلما سلم النبي صلى الله عليه وسلم قال للأعرابي : لقد

حجرت واسعاً - يريد رحمة الله-))

((پیامبر صلی الله علیه وآله وسلم به نماز ایستاد و ما همراه او به نماز ایستادیم. یک اعرابی در

نماز گفت: بار خدایا مرا و محمد را بیامرز و کسی را با ما نیامرز. وقتی پیامبر صلی الله علیه وآله

وسلم سلام داد به اعرابی فرمود: بسیاری را محروم کردی-منظور از رحمت خداوند))

[بخاری ابوهریره]

ای علی عمومی دعا کن نه خصوصی. میان خصوصی و عمومی مانند آسمان و زمین تفاوت است.

پرهیز از نفرین خود، مال و فرزندان:

مسلم از رسول الله صلی الله علیه وآله وسلم روایت کرده است که :

((لا تدعوا علی أنفسکم))

((خودتان را نفرین نکنید))

[مسلم از ام سلمه]

سخن عوام این است: خداوند مرا بکشد!! چرا این سخن را می گویند؟ خودتان را نفرین نکنید اولاد و

اموال خود را نفرین نکنید. گاهی دعا می کند که این روزی از او گرفته شود. اگر روزی اش قطع

شود طعم تلخی را خواهد چشید. فرزندان، خود و اموال و خدمتکاران را نفرین نکنید. سرانجام کسی

نباید مرا بر خود عصبانی کند. شما را آفریده تا به شما رحم کند و رحم می کند اگر او را خوانده

باشید پس او را بخوانید.

آخرین نکته ی خطبه، این که مجبور از تمام شروط دعا معاف است. اگر مجبور باشید، پایبند یا غیر پایبند، موحد یا غیر موحد اگر دچار تنگنا شوید و در مهلهکه افتید و مشکلی سخت دامنگیر شما شود و گفتید: هیچ کس جز تو ای خدا برای نجات من نیست خداوند گمان شما را تبدیل به ناامیدی نمی کند و دلیل این سخن او است که می فرماید:

﴿أَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّوءَ وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ الْأَرْضِ أَنَلَهُ مَعَ اللَّهِ قَلِيلًا مَا تَدَّكُرُونَ﴾
(یا [کیست] آن کس که درمانده را چون وی را بخواند اجابت می کند و گرفتاری را برطرف می گرداند و شما را جانشینان این زمین قرار می دهد آیا معبودی با خداست چه کم پند می پذیرید)

[نمل : ۶۲]

پس مجبور به هر حالتی پذیرفته است و این مورد استثنایی است. خداوند می فرماید:

﴿وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ﴾

(و هرگاه بندگان من از تو در باره من بپرسند [بگو] من نزدیکم و دعای دعاکننده را به هنگامی که مرا بخواند اجابت می کنم پس [آنان] باید فرمان مرا گردن نهند و به من ایمان آورند باشد که راه یابند)

[بقره: ۱۷۶]

اما اگر مجبور باشید در هر حالتی درب او را بزنید شما را می پذیرد. او را دوست داشتید و اطاعت کردید . خداوند می فرماید:

﴿أَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّوءَ وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ الْأَرْضِ أَنَلَهُ مَعَ اللَّهِ قَلِيلًا مَا تَدَّكُرُونَ﴾
(یا [کیست] آن کس که درمانده را چون وی را بخواند اجابت می کند و گرفتاری را برطرف می گرداند و شما را جانشینان این زمین قرار می دهد آیا معبودی با خداست چه کم پند می پذیرید)

[نمل : ۶۲]

پیش از آن که محاسبه شوید خودتان را محاسبه کنید و اعمال خودتان را پیش از آن که سنجیده شود خود بسنجید و بدانید که ملک الموت از ما گذشته و به سوی دیگری رفته است و از دیگران خواهد گذشت و به ما خواهد رسید و باید هشیار باشیم. زرنگ کسی است که پا روی نفس بگذارد و برای پس از مرگ کاری انجام دهد و ناتوان کسی است که دنبال هوای نفس خود باشد و از خداوند طلب آرزو کند و سپاس خداوند جهانیان را.

خطبه ی دوم :

گواهی می دهم که خدایی جز خدا نیست و دوست نیکان است و گواهی می دهم سیدنا محمد بنده و فرستاده اش می باشد. دارای اخلاق والا است. بار خدایا بر سیدنا محمد و خاندان و یارانش درود و سلام بفرست.

سرنوشت انسان میزان فهم او از این دین را مشخص می کند:

برادران مومن، پیامبر صلی الله علیه وآله وسلم از قلبی که فروتنی نمی کند و چشمی که اشک نریزد و نفسی که سیر نشود و دعوتی که اجابت نشود به خدا پناه می برد. اگر پایبند دستورات الهی باشید و دعائیان پذیرفته نشود این به نفع شما است. اما اگر گناهی وجود داشته باشد و خوراک و نوشیدنی حرام باشد و انسان حرام خورده باشد این موضوعی دیگر است. برادران گرامی، اگر انسانی خودروبی سوار شود و این خودرو در راه بایستد و وی از آن بیرون رود. دستانتش را به آسمان بالا برد و بگوید من ناامید شدم. ای خدا شب خواهد آمد. آیا موضع هوشمندانه علمی واقع گرایانه این است که کاپوت خودرو را باز کند و نگاه کند نقص کجا است؟ اگر نافرمانی ها و گناهانی وجود داشته باشد. پیش از فریاد و داد و بیداد و دعا و بالا بردن صدا، تا زمانی که نافرمانی هایی وجود داشته باشد و به نافرمانی بپردازد و گناه کند و در آمد حرام باشد و شبهه داشته باشد و در روابط انسانی نافرمانی باشد و ارتباط با زنان به شکل نامشروع باشد در این جا نقص بزرگی وجود دارد. دعا بی اثر است. اکنون پیش از آنکه صدایتان را به دعا بالا برید و پیش از فریاد زدن و پیش از آنکه بگویید: ای خدا تنها تو هستی. آیا در زندگی نقصی داشته اید؟ آیا گناهانی انجام داده اید؟ اگر خداوند دعائیان را اجابت نکرد و شما پایبند هم بودید این به نفع شما است و اگر اجابت نکرد و شما پایبند نبودید بدانید در زندگی نقص بزرگی دارید شاید در عقیده، شاید در رفتار باشد. عارف خدا ابراهیم بن ادهم این سخن را چنین بیان می کند وقتی در بازاری در بصره می رفت به او گفتند:

ای ابو اسحاق، خداوند می گوید: مرا بخوانید تا اجابت کنم و ما می خوانیم و او اجابت نمی کند. ابراهیم بن ادهم گفت: زیرا ده چیز دل های شما را کشته است؛ خداوند را شناخته اید و حق او را ادا نکرده اید، قرآن را خوانده اید ولی آن را به دیگران نیاموخته اید، ادعای محبت رسول الله را داشته اید اما سنت او را نیاموخته اید، و گفتید: شیطان دشمن شما است و او را دوست گزیده اید. گفته اید: مشتاق بهشتید ولی برایش نیاموخته اید، گفته اید: از آتش جهنم می ترسید اما از آن پرهیز نکرده اید، گفتید: مرگ حق است اما برایش آماده نشده اید، به عیبجویی از مردم مشغولید و عیوب خود را

نمی بینید، غرق نعمت های الهی شده اید اما از او تشکر نکرده اید و مرده هایتان را دفن کرده اید اما عبرت نگرفته اید پس چگونه دعایتان قبول شود؟» آیا این حقیقت ندارد؟ اگر انسان یک دعای اسلامی کند ولی در حد آن نباشد خداوند از او قبول نمی فرماید. اسلام درخت بزرگی است و سایه های بسیار گسترده ای دارد و دارای میوه های رسیده ای است و تنها زمانی می توانید به سایه اش بروید و میوه هایش را بچینید که بتوانید به آن وارد شوید. زمانی که طاعت گر و پایبند و توبه کننده و فروتن وارد اسلام شوید. اما به سایه بگویید بیا: تا در تو پناه گیرم و به میوه ها بگویید: بیایید به سوی من!! هرگز این میوه و سایه نزد شما نخواهد آمد و تنها زمانی می توانید در سایه ی اسلام قرار بگیرید که دستورات آن را اجرا کنید. این یک نکته ی دقیق است.

برادران گرامی، مساله سرنوشت ساز است. سرنوشت انسان میزان فهم او را از دین مشخص می کند. ابن عمر دین تو دین تو است و گوشت و خون تو است. از کسانی آن را بیاموز که پایبند بوده اند و از منحرفان آن را نیاموز. امام مالک از رسول الله صلی الله علیه و آله وسلم روایت می کند که فرمود: «این علم دین است پس بنگرید دین خود را از چه کسی می گیرید». مساله یا خوشبختی جاودانگی است و یا بدبختی جاودانه، به آنکه جان محمد در دستان او است سوگند که پس از دنیا یا بهشت است یا جهنم.

دعا:

بارالها ما را در زمره هدایت یافتگان درگاهت قرار ده. و با آنکه گناهانشان را آمرزیده ای همراه گردان. و به دوستی گیر با دوستانت و در آنچه بما ارزانی داشته ای برکت نه. و ما را در پناه خویش از زشتی و پلیدیها دورگردان چرا که قضا و قدر در دست توانای توست و کسی را قدرت محاسبه تو نیست. به ما ببخش و ما را محروم نکن و ما را اکرام کن و ما را خوار نکن و ما را برتری ده و بر ما برتری نده و ما را خشنود ساز و از ما خشنود باش. از ترس خود چیزی بهره ی ما کن که میان ما و نافرمانی ات فاصله ایجاد کند و از طاعت خود چیزی به ما بده که ما را به بهشت تو برساند و از یقین چیزی بده که سختی های دنیا را بر ما آسان کند و خداوندا ما را از گوش و چشم و قدرت تا زمانی که زنده ایم بهره مند بفرما و آن را از ما به ارث بگذار و انتقام ما را از ظالمان به ما بگیر و ما را بر دشمنان ما پیروز بگردان و دنیا را بزرگترین هدف ما و هدف علم ما قرار نده و کسانی که از تو نمی ترسند و به ما رحم ندارند را بر ما مسلط نکن ای خدای جهانیان. خداوندا با حلال خود ما را از حرام بی نیاز و با طاعت خود ما را از نافرمانی باز دار و با فضل خود ما را از دیگران بی نیاز فرما. بار خدایا عورات ما را بپوشان و ناآرامی های ما را آرامش ببخشا و ما را در سرزمین هایمان در امنیت بدار و این سرزمین و سایر سرزمین های مسلمانان را حاصلخیز و آرامش بخش

قرار بده. بار خدایا ما را یاری بفرما و ما را از ناامیدان قرار مده و ما را با سال ها نابود نفرما و مانند بدکاران ما را مورد تعامل قرار نده ای خداوند جهانیان. خدایا با برتری و رحمت خود کلمه ی حق و دین را والایی ببخش و اسلام و مسلمانان را یاری ببخش ، خدایا والیان مسلمانان را به آنچه خود دوست داری و خشنود می شوی توفیق بده ، تو بر هر چه خواهی توانایی و شایسته ی اجابت کردن هستی.